

FS180613.1B

Bureau Forum Standaardisatie

gehuisvest bij Logius
Postadres
Postbus 96810
2509 JE Den Haag
Bezoekadres
Wilhelmina van Pruisenweg 52
2595 AN Den Haag
Bij bezoek aan Logius is legitimatie verplicht.

Contactpersoon

Joram Verspaget
secretaris BFS
joram.verspaget@forumstandaardisatie.nl
+ 31 (0) 6 5284 5592

VERSLAG FORUM STANDAARDISATIE

woensdag 25 april 2018

Vergaderdatum woensdag 25 april 2018
Vergadertijd 09:30 tot 12:00 uur
Vergaderplaats New Babylon
Anna van Buerenplein 29
2595 DA Den Haag

Aanwezig

Forum Standaardisatie

Nico Westpalm van Hoorn (voorzitter), Rudi Bekkers (Technische Universiteit Eindhoven),
Gijs Boudewijn (Betaalvereniging), Gerard Hartsink (financiële sector), Floor Jas (Surfnet),
Gé Linssen (Ministerie van Binnenlandse Zaken, DI&O), Joop van Lunteren (adviseur, PBLQ HEC),
Geert Moelker (Ministerie van Economische Zaken en Klimaat), Wim van Nunspeet (CBS),
Benno Overeinder (NLnet Labs), Ad Reuijl (Manifestgroep/CIP), Marcel Reuvers (Geonovum),
Nico Romijn (VNG Realisatie), Gerard Smits (Waterschapshuis), Anneke Spijker (Interprovinciaal Overleg),
Michiel Steltman (DINL), Erwin Stolk (Logius, vervanging van Yvonne van der Brugge), Rob Verweij (Rinis)

Afmeldingen:

Cor Franke (Franke Interim Management), Theo Peters (VNG Realisatie), Harry Roumen (Ministerie van Financiën/DG Belastingdienst)

Afwezig

Hans Wanders (CIO Rijk)

Aanwezig namens het bureau

Marijke Abrahamse (adviseur), Bart Knubben (adviseur), Ludwig Oberendorff (hoofd),
Joram Verspaget (bureausecretaris, notulen), Han Zuidweg (adviseur)

Te gast

Lies van Gennip (nationaal ICT Instituut voor de Zorg (Nictiz)), voor agendapunt 6.

1 Opening, agenda, verslag

actie	Ter besluitvorming en ter kennisname
tijd	09:30-09:40 uur
	FS 180425.1A Agenda FS 180425.1B Verslag Forum Standaardisatie woensdag 14 maart 2018

Gijs Boudewijn (Betaalvereniging) en Geert Moelker (Ministerie van Economische Zaken en Klimaat) wonen voor het eerst de vergadering van het Forum bij en worden van harte welkom geheten door de voorzitter.

1A Agenda

Geen opmerkingen.

1B Verslag Forum Standaardisatie woensdag 25 maart 2018

Akkoord, geen nadere opmerkingen.

2 OBDO en Forum Standaardisatie

actie	Ter kennisname
tijd	09:40-09:50 uur
	Ter kennisname: FS 180425.2 Oplegnotitie FS 180425.2A Overheidsbrede Overleg Digitale Overheid (OBDO), 18 april 2018: Standaardisatie: a) meting informatieveiligheidsstandaarden begin 2018 en monitor open standaarden 2017 + te nemen acties OBDO-leden b) Rol OBDO ten aanzien van open standaarden: samenstellen pas-toe-of-leg-uitlijst, instemmen met verlengen overheidsbrede werking van pas-toe-of-leg-uit regime en accordering werkplan 2018 en jaarverantwoording 2017 In oplegnotitie, ter kennisname: FS 180425.2B Jaarverantwoording 2017 FS 180425.2C Werkplan Forum Standaardisatie 2018, d.d. 22 maart 2018 (geen bijlage)

2A Overheidsbrede Overleg Digitale Overheid (OBDO), 18 april 2018: Standaardisatie

Gé Linssen geeft een toelichting op het Overheidsbrede Overleg Digitale Overheid (OBDO), het eerste overleg van het OBDO op 18 april jl., de besluitvorming aangaande standaardisatie aldaar en de Brede Agenda Digitale Overheid (BADO), die momenteel wordt opgesteld.

Het OBDO is opgericht middels het Instellingsbesluit Beleidsoverleg Digitale Overheid, tezamen met de Programmieringsraad Logius, en heeft de beleidsmatige rol ten aanzien van standaardisatie overgenomen van het Nationaal Beraad.

De leden van het OBDO kwamen 18 april bijeen en stemden in met de voorgelegde beslispunten standaardisatie, te weten:

- OBDO leden laten hun organisatie/achterban actie ondernemen, voor zover nog niet wordt voldaan aan de streefbeeld afspraak over informatieveiligheid standaarden (IV-meting).
- Instemmen met aanvullende streefbeeld afspraak voor e-mailstandaarden dat eind 2018 alle overheidswebsites (niet alleen transactiewebsites) het 'slotje' moeten hebben ingevoerd.
- OBDO-leden koppelen de Monitor resultaten terug binnen eigen organisatie en achterban (o.a. afdelingen inkoop).
- Het OBDO stemt in met het verlengen van de overheidsbrede pas-toe-of-leg-uit afspraak tot eind 2021.
- Het OBDO stemt in met het Forum werkplan 2018.

Het BADO (in wording) is een uitvloeisel van de discussie over de nationale digitale strategie. Tijdens een recente bijeenkomst op het Catshuis vond de aftrap plaats van die digitale strategie. Bewindslieden van alle departementen waren hierbij aanwezig en onderschreven het belang van het onderwerp. Toegewerkt wordt naar een Brede Agenda die op 24 mei a.s. in het derde OBDO wordt besproken. Het gaat hierbij om een verhaal op hoofdlijnen en de inzet van het kabinet in brede zin. Daarnaast licht elk departement zijn eigen thematiek toe. De agenda gaat aansluitend naar de Ministerraad van 6 juli a.s. en wordt vervolgens aangeboden aan de Tweede Kamer.

Het is de bedoeling om in het BADO voor de komende jaren een beleidsmatige koppeling te maken voor standaardisatie, o.a. door het opstellen van een standaardisatieagenda, gericht op standaardisatie in brede zin.. In dit kader kan gedacht worden aan koppelingen aan ontwikkelingen rond eID-stelsel, Regie op Gegevens en nieuwe technieken als Application programming interfaces (API's) etc. Deze (door)ontwikkelingen zullen naar verwachting leiden tot het gebruik van nieuwe open standaarden. Ook kan met de standaardisatieagenda de relatie met relevante sectoren en het bedrijfsleven worden versterkt en inhoudelijk verder worden ingevuld.

In het najaar buigt het Forum zich over zijn input voor de standaardisatieagenda en zijn rol daarin (=actiepunt)

In het verlengde hiervan zal in een komende vergadering van het Forum MijnOverheid voor Ondernemers (MOvO) van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat worden geagendeerd (=actiepunt). Met MOvO wordt ingespeeld op de snel veranderende wensen en behoeften van ondernemers en overheden (flexibele, toekomstbestendige voorziening) en meer samenhang gebracht in verschillende digitale voorzieningen. API's kunnen hier onderdeel van zijn. Hier kan een slimme verbinding met het Forum Standaardisatie worden gelegd inzake standaardisatie op API's.

Tijdens de kick-off bijeenkomst van het Kennisplatform API's van 26 april 2018 wordt nader ingegaan op de strategie voor een eenduidige aanpak van API's voor de overheid.

De Betaalvereniging Nederland kent een API Evaluatie Groep waarin wordt onderzocht en geëvalueerd hoe data van betaalrekeningen middels welke API('s) het beste toegankelijk kunnen worden gemaakt en worden ontsloten voor geautoriseerde derde partijen. Aanleiding hiervan is de Payment Services Directive II (PSD2) van de Europese Unie, dat alle Europese banken in 2018 verplicht om bedrijven toegang te verlenen tot de data van de betaalrekening van hun klanten (de klant bepaalt hierbij of en welke bedrijven toegang krijgen).

3 Open standaarden, lijsten

actie	Ter besluitvorming en ter kennisname
tijd	09:50-10:30 uur
voorzitter	Anneke Spijker namens de Stuurgroep Open Standaarden
	<p>FS 180425.3 Oplegnotitie</p> <p>Het op de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst plaatsen van:</p> <p>FS 180425.3A COINS 2.0 (uitwisselingsformaat voor bouwinformatie) FS 180425.3B NLCS 4.0 (standaard voor de uniformering van bouwtekeningen) FS 180425.3C OpenAPI Specification 3.0 (standaard voor het beschrijven van koppelvlakken die op internet worden aangeboden) FS 180425.3D DMARC (standaard voor het veiliger maken van e-mailverkeer door het tegengaan van spam en phishingmail)</p> <p>FS 180425.3E Het op de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst vervangen van SMeF door NLCIUS 1.0 (standaard voor e-factureren) en het toekennen van het predicaat 'uitstekend beheer' aan NEN/TNO/SimplerInvoicing voor NLCIUS 1.0</p> <p>FS 180425.3F Het aanpassen van het versiebeheer van Digikoppeling (stelselstandaard voor betrouwbaar berichtenverkeer met overheidsorganisaties) op de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst, het toekennen van het predicaat 'uitstekend beheer' aan Logius voor Digikoppeling en het beschrijven van het functioneel toepassingsgebied van Digikoppeling volgens standaard syntaxis.</p> <p>FS 180425.3G Het op de lijst aanbevolen standaarden plaatsen van S/MIME 3.2 (standaard voor aanvullende beveiliging van e-mail)</p> <p>Het aanpassen van de beschrijving van de toepassingsgebieden volgens standaard syntaxis van:</p> <p>FS 180425.3H Informatieveiligheidsstandaarden FS 180425.3I Document- en contentstandaarden</p> <p>In oplegnotitie, ter kennisname:</p> <p>FS 180425.3J Aanmelding PDF/UA-1 en TLS1.3 (protocol om beveiligde verbindingen op de transportlaag over het internet te verzorgen) FS 180425.3K Onderhoud op de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst</p>

3 Oplegnotitie

Anneke Spijker licht namens de Stuurgroep Open Standaarden de agendapunten toe.

3A COINS 2.0 (uitwisselingsformaat voor bouwinformatie)

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met het volgende advies aan het OBDO:

Het op de 'pas toe of leg uit'-lijst plaatsen van de standaard COINS 2.0, een uitwisselingformaat voor bouwinformatie.

HET BIM Loket is het kennisplatform en centraal aanspreekpunt rond open BIM-standaarden (Bouwwerk Informatie Model-standaarden) in Nederland¹ en tevens beheerder van COINS 2.0.² Het BIM Loket heeft de standaard aangemeld.

Het Forum stemt in met het advies, waarbij het bureau wordt gevraagd de continuïteit van het BIM-loket te blijven volgen.

¹ Een BIM is een digitale weergave van de functionele en fysieke eigenschappen van een bouwwerk.

² COINS staat voor Constructieve Objecten en de Integratie van Processen en Systemen.

3B NLCS 4.0 (standaard voor de uniformering van bouwtekeningen)

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met het volgende advies aan het OBDO:

Het op de 'pas toe of leg uit'-lijst plaatsen van de standaard NLCS 4.0, een standaard voor de uniformering van bouwtekeningen.

Het Forum stemt in met advies.

3C OpenAPI Specification 3.0 (standaard voor het beschrijven van koppelvlakken die op internet worden aangeboden)

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met het volgende advies aan het OBDO:

Het op de 'pas toe of leg uit'-lijst plaatsen van Open API Specification 3.0, een standaard voor het beschrijven van koppelvlakken die op internet worden aangeboden.

Op dit gebied worden internationaal meerdere initiatieven genomen met brede steun van het bedrijfsleven en de non-profit-sector (ook het CBS en Geonovum doen hieraan mee). Voorkomen moet worden dat er tegen het belang van de Nederlandse overheid meerdere concurrerende standaarden ontstaan waarmee REST APIs op een uniforme, eenduidige en implementatie-onafhankelijke manier kunnen worden beschreven. Hiertoe wordt op 26 april tijdens de gecombineerde bijeenkomst van de IPv6 Taskforce en het Platform Internetstandaarden een manifest door markt- en overheidspartijen getekend. Het bureau zal binnen het Platform Internetstandaarden de ontwikkelingen blijven volgen, ook of nu de de facto standaard Open API Specification 3.0 de de facto standaard blijft, en in het najaar erover terugkoppelen.

Van plaatsing van de Open API Specification 3.0-standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst gaat een sterk signaal uit naar het bedrijfsleven. De standaard is verder nodig voor de open overheidsdatastrategie van de overheid. Niet onderschat moet worden in hoeverre het bedrijfsleven dit soort ontwikkelingen volgt.

Het feit dat er geen reacties waren gekomen op de openbare consultatie wil niet zeggen dat het onderwerp niet leeft. Dit moet eerder gezien worden als dat de buitenwereld geen bezwaren heeft gezien tegen plaatsing van de standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst.

Het Forum stemt in met het advies.

3D DMARC (standaard voor het veiliger maken van e-mailverkeer door het tegengaan van spam en phishingmail)

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met het volgende advies aan het OBDO:

Het op de 'pas toe of leg uit'-lijst plaatsen van DMARC, standaard voor het veiliger maken van e-mailverkeer door het tegengaan van spam en phishingmail.

De DMARC-standaard³ is eind 2015 getoetst en akkoord bevonden door het Forum voor plaatsing op de pas-toe-of-leg-uit-lijst. Toen werd wel één voorbehoud gemaakt: de beheerorganisatie IETF dient minstens de status 'proposed standard' te krijgen vóór plaatsing op de pas-toe-of-leg-uit-lijst. Toentertijd was de verwachting dat DMARC snel deze status zou krijgen. Echter, dit is nog niet gebeurd. Desalniettemin werd de standaard wel opgenomen door het toenmalige Nationaal Beraad in zijn streefbeeldafpraak ten aanzien van de implementatie van de informatieveiligheidsstandaarden gezien het functionele karakter van DMARC. Mede daarom is DMARC reeds breed geadopteerd door de overheid. Ook is DMARC in het bedrijfsleven (met volop steun van het bankwezen) dé standaard voor wat er moet gebeuren met een verdacht mailbericht en hoe de eigenaar van een misbruikt domein erover moet worden geïnformeerd. De standaard is onderdeel van een familie van veiligheidsstandaarden en de implementatie en het gebruik is reeds verplicht voor de overheid in het Verenigd Koninkrijk.

³ DMARC staat voor Domain-based Message Authentication, Reporting & Conformance en wordt toegepast in combinatie met de anti-spam en -phishing-standaarden SPF en DKIM die al op de 'pas toe of leg uit'-lijst staan. Als SPF of DKIM een bericht als verdacht markeren, dan bepaalt de DMARC policy wat er met het bericht moet gebeuren en hoe de eigenaar van het misbruikte domein wordt geïnformeerd. Zo kan DMARC worden gebruikt om verdachte en valide berichtenstromen in kaart te brengen en te beheersen.

Gezien de grote toegevoegde waarde, de stabiliteit en het de facto standaard zijn van DMARC in overheid en bedrijfsleven wordt het Forum geadviseerd het OBDO te adviseren DMARC op de pas-toe-leg-uit-lijst te plaatsen. Hiermee wordt recht gedaan aan de waarde van DMARC en geeft het een signaal af aan IETF om de redactieslag te maken die DMARC naar het niveau van 'proposed standard' moet tillen.

Het Forum stemt in met advies.

3E Het op de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst vervangen van SMeF door NLCIUS 1.0 (standaard voor e-factureren) en het toekennen van het predicaat 'uitstekend beheer' aan NEN/TNO/SimplerInvoicing voor NLCIUS 1.0)

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met het volgende advies aan het OBDO:

Het op de 'pas toe of leg uit'-lijst vervangen van SMeF 2.0 door NLCIUS, een standaard voor e-factureren en het toekennen van het predicaat 'uitstekend beheer' aan NEN/TNO.voor NLCIUS.

Het Forum stemt in met advies.

3F Het aanpassen van het versiebeheer van Digikoppeling (stelselstandaard voor betrouwbaar berichtenverkeer met overheidsorganisaties) op de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst, het toekennen van het predicaat 'uitstekend beheer' aan Logius voor Digikoppeling en het beschrijven van het functioneel toepassingsgebied van Digikoppeling volgens standaard syntaxis.

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met het volgende advies aan het OBDO:

- *Het aanpassen van het versiebeheer van Digikoppeling, een stelselstandaard voor betrouwbaar berichtenverkeer met overheidsorganisaties, op de 'pas toe of leg uit'-lijst.*
- *Het toekennen van het predicaat 'uitstekend beheer' aan Logius voor Digikoppeling.*
- *Het beschrijven van het functioneel toepassingsgebied van Digikoppeling volgens standaard syntaxis.*

De standaard staat momenteel met een specifiek versienummer op de pas-toe-of-leg-uit-lijst. Dat verdwijnt door dit voorstel. De beheerorganisatie Logius kent voor deze standaard het predicaat uitstekend beheer.⁴

Het Forum stemt in met advies.

3G Het op de lijst aanbevolen standaarden plaatsen van S/MIME 3.2 (standaard voor aanvullende beveiliging van e-mail)

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met het volgende advies aan het OBDO:

Het plaatsen van S/MIME 3.2, een standaard voor aanvullende beveiliging van e-mail, op de lijst aanbevolen standaarden.

Het Forum stemt in met advies.

Het aanpassen van de beschrijving van de toepassingsgebieden volgens standaard syntaxis van:

3H Informatieveiligheidsstandaarden
3I Document- en contentstandaarden

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met het volgende advies aan het OBDO:

- *Aanpassing van de beschrijving van de toepassingsgebieden van de IPv6, ISO27001/2, SAML, STARTLS/DANE en WPA2 Enterprise;*
- *Aanpassing van de beschrijving van de toepassingsgebieden van AdES Baseline Profiles, CMIS, Digitoegankelijk, OWMS, SKOS, PDF/A1/2 en PDF 1.7*

⁴ Het predicaat uitstekend beheer houdt in dat het beheer en versiebeheer rondom een standaard zodanig open en structureel is dat alle mogelijke belangen die spelen rondom de standaard correct zijn meegenomen en afgewogen. Op het moment dat de organisatie een nieuwe versie van een standaard aanmeldt, wordt deze zonder aanvullende toetsing opgenomen op de lijst.

Doel van de aanpassingen is het creëren van eenduidigheid en helderheid in de formulering van de teksten voor de toepassingsgebieden. Het vrije formaat voor alle beschrijvingen wordt rechtgezet door deze voor alle teksten te uniformeren. Hiervoor heeft een expertbijeenkomst plaatsgevonden voor experts op de desbetreffende toepassingsgebieden. De aangepaste beschrijvingen waren tevens een maand in openbare consultatie.

Het Forum stemt in met advies.

3J **Aanmelding PDF/UA-1 en TLS1.3** (*protocol om beveiligde verbindingen op de transportlaag over het internet te verzorgen*)

Ter informatie wordt gemeld dat de standaarden PDF/UA-1 en TLS1.3 zijn aangemeld voor de pas-toe-of-leg-uit-lijst. Voor TLS1.3 geldt dat deze standaard nog volop in ontwikkeling is. Dit punt wordt meegenomen in het proces.

3K **Onderhoud op de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst**

Geen nadere opmerkingen en voor kennisname aangenomen.

4 **Open standaarden, adoptie**

actie	Ter besluitvorming en ter kennisname
Tijd	10:30-10:50 uur
voorzitter	Anneke Spijker namens de Stuurgroep Open Standaarden
	<p>FS 180425.4 Oplegnotitie FS 180425.4A Brief staatssecretaris Knops aan Tweede Kamer over monitor en Informatieveiligheidsmeting FS 180425.4B Agenderen resultaten van monitor en IV-meting door Forum-leden</p> <p>In oplegnotitie, ter kennisname: FS 180425.4C. Update acties document- en content-standaarden FS 180425.4D. Onderzoek eDelivery (samenhang met dossier Digikoppeling) FS 180425.4E. Overleg Betrouwbare OverheidsMail FS 180425.4F. Workshop "on modern e-mail security standards for EU governments" FS 180425.4G. Verslag van deelname aan de Dag voor de Rijksinkoop d.d. 29 maart. jl. FS 180425.4H. Overig nieuws</p>

4 **Oplegnotitie**

Anneke Spijker licht namens de Stuurgroep Open Standaarden de agendapunten toe.

4A **Brief staatssecretaris Knops aan Tweede Kamer over monitor en Informatieveiligheidsmeting**

Staatssecretaris Knops van BZK heeft op 27 maart jl. de Monitor Open Standaarden 2017 en de meting Informatieveiligheidsstandaarden van begin 2018 aan de Tweede Kamer aangeboden. De Monitor en de meting zijn eerder in het Forum aan de orde geweest en worden te zijner tijd besproken in een Algemeen Overleg van de Tweede Kamer.

De meting komt voort uit de streefbeeldafpraak van het toenmalige Nationale Beraad om uiterlijk eind 2017 de informatieveiligheidsstandaarden, daar waar van toepassing, te hebben geïmplementeerd. Sindsdien wordt een vaste set van vijf informatieveiligheidsstandaarden gemeten op Internet.nl. De gemiddelde adoptie van deze standaarden is sinds de afspraak bijna verdubbeld tot 80,2%. Omdat dit percentage mogelijk verschillend wordt geïnterpreteerd ("80% is niet 100% en dus niet veilig" of juist "een verdubbeling naar 80% is een daling van het veiligheidsrisico) zal hierover door het bureau nader worden gecommuniceerd, onder andere ook over hoe de meting werkt. (=actiepunt)

4B Agenderen resultaten van monitor en IV-meting door Forum-leden

De Forum-leden zijn per e-mail gevraagd om de resultaten van de monitor en IV-meting te verspreiden en te agenderen onder de eigen achterban. Daarbij kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van de online magazines van het Forum Standaardisatie, van Internet.nl (ook bulkmetingen), of van een gezamenlijke presentatie

Ad Reuijl geeft een toelichting op hoe in zijn achterban de resultaten van de Monitor en de IV-meting onder de aandacht zijn gebracht. Zijn organisatie (het CIP)⁵ heeft de organisaties achter 550 domeinen (200 marktdomeinen, 350 overheidsdomeinen) binnen het CIP-netwerk op naam per mail aangeschreven. Geduid hierbij werd hoe hun organisaties scoren op Internet.nl op hun maildomein(en) en welke informatieveiligheidsstandaarden (nog) niet zijn geïmplementeerd op hun webdomein(en). Deze actie leverde louter positieve reacties op. Organisaties meldden hoe zij (al) aan de slag zijn gegaan om hun scores te verbeteren en daarmee de informatieveiligheidsrisico's willen verminderen. In oktober vindt de Alert Online (een landelijke bewustwordingscampagne over informatieveiligheid) plaats. Dan zal ook de volgende meting en mailing plaatsvinden.

Ook andere leden van het Forum lichten hun aanpak en constatering en die van hun organisaties toe:

- De Informatiebeveiligingsdienst (IBD) van VNG Realisatie is momenteel intensief bezig om maatregelen te nemen om de eigen achterban te helpen en daarmee de scores omhoog te krijgen.
- SURF - de ICT-samenwerkingsorganisatie van het onderwijs en onderzoek in Nederland - koppelt momenteel op enkele standaarden terug aan de achterban en overweegt nog hoe structureel de eigen doelgroepen (onder andere bestuurders) hierop te bereiken, mogelijk gelijk de aanpak van het CIP.
- ISP Connect biedt toegang tot een API die door haar leden kan worden gebruikt om de eigen score te meten.
- DINL constateert dat de vraag naar de standaarden vraaggedreven is. In feite is er sprake van een kip-ei-situatie en gaat het erom hoe te bereiken dat klanten het gebruik van de standaarden gaan verlangen van hun provider. Overheidsorganisaties zullen er dus actief naar moeten vragen bij hun leveranciers. Te vaak nog gaat in de huidige praktijk een opdracht naar een conculega die de standaard niet ondersteund (en het product goedkoper aanbiedt).
- SIDN spreekt haar leden aan op het gebruik van de standaarden.
- BFS kan assisteren om een ronde lang wetenschappers in dit kader te maken.

De magazines van het Forum Standaardisatie helpen om het verhaal in de eigen achterban te vertellen. Daarnaast zijn hard copy-versies van de Monitor per post leverbaar. Mocht daar behoefte aan zijn, dan kan het bureau in overleg aanvullende diensten leveren om de resultaten van de monitor en IV-meting te verspreiden en te agenderen onder de eigen achterban.

Magazine Meting IV-standaarden begin 2018: https://magazine.forumstandaardisatie.nl/nl_NL/6322/90026/cover.html

Magazine Monitor Open Standaarden 2017: https://magazine.forumstandaardisatie.nl/nl_NL/5425/79258/cover.html

4C Update acties document- en content-standaarden

4D Onderzoek eDelivery (samenhang met dossier Digikoppeling)

4E Overleg Betrouwbare OverheidsMail

4F Workshop "on modern e-mail security standards for EU governments"

4G Verslag van deelname aan de Dag voor de Rijksinkoop d.d. 29 maart. jl.

4H Overig nieuws

Geen nadere opmerkingen.

⁵ CIP staat voor Centrum Informatiebeveiliging en Privacybescherming is een publiek-private netwerkorganisatie en is een publiek-private netwerkorganisatie. Het CIP bundelt en deelt de kennis en de ervaringen van een groot aantal overheidsorganisaties en marktpartijen met informatieveiligheid die zich als kennispartner hebben aangesloten.

5 Communicatie

actie	Ter kennisname, mondeling toegelicht
tijd	11:05-11:20 uur
	<i>Geen bijlagen</i> FS 180425.5A Merkpositionering FS 180425.5B Animatie GDI en open standaarden

5A Merkpositionering

Het bureau werkt aan de merkpositionering van het (Bureau) Forum Standaardisatie ((B)FS). De positionering werkt als een kompas voor de werkzaamheden van het Forum en haar bureau, bijvoorbeeld voor communicatie, en gedrag. Een heldere positionering maakt binnen de organisatie keuzes makkelijker, omdat alles consistent en consequent vanuit het merk kan worden uitgevoerd en waargemaakt. Hierdoor kan dit de bedrijfsvoering efficiënter maken. Maar het heeft ook een belangrijk extern effect: iedereen weet waar de organisatie voor gaat en staat, en hoe ze daarbij te werk gaat

Van sterke merken is bekend dat ze gebaseerd zijn op één archetype, een oer karakter. Voor (B)FS is dat archetype de "beschermende regisseur". Om dit voor (B)FS kort en krachtig vast te leggen gebruiken we een merkhuismodel, dat een overtuiging (WAAROM), een belofte (WAT) en vijf waarden (HOE) bevat. De merkwaarden die hierbij voor (B)FS naar voren kwamen zijn Duidelijk, Inventief, Verbindend, Leidend en Vakkundig. Hierbij geldt de overtuiging (het waarom) dat 'Interoperabiliteit de overheid versterkt in het bedienen van de samenleving' en de missie (de belofte) 'De overheid beter verbonden met open standaarden'.

De merkwaarden worden daarnaast voorzien van een 'merkmeetlat' voor sturing op wat past en wat niet. Wat is 'te weinig' van de waarde en wat 'te veel'. Het geheel is eenvoudig te begrijpen waardoor het praktisch en breed kan worden vertaald naar de dagelijkse praktijk.

Binnen het bureau wordt de merkpositionering verder uitgewerkt en geïmplementeerd.

Het Forum spreekt zich positief uit over dit initiatief en ziet graag de vervolgstappen tegemoet.

5B Animatie GDI en open standaarden

Wegens tijdsgebrek kwam dit punt niet aan de orde.

6 Presentatie Nictiz, nationaal ICT Instituut voor de Zorg

actie	Ter bespreking
tijd	11:20-11:50 uur
	<p>Het Nationaal ICT Instituut voor de Zorg (Nictiz) is een organisatie voor ICT en innovatie in de zorg. In nauwe samenwerking met andere partijen werkt het aan het verbeteren van de informatie-uitwisseling en eenduidige informatieregistratie in de zorg.</p> <p>Lies van Gennip, directeur Nictiz, geeft ter vergadering een toelichting op de informatiestandaarden voor de elektronische gegevensuitwisseling van medische gegevens die haar organisatie beheert. Het Forum wordt gevraagd nadien hetgeen gepresenteerd te bespreken.</p>

Lies van Gennip, directeur van Nictiz (het Nationaal ICT instituut voor de Zorg) is aanwezig en geeft een toelichting op de informatiestandaarden voor de elektronische gegevensuitwisseling van medische gegevens die haar organisatie beheert.

Sinds 2002 is Nictiz actief en vormt Nictiz het expertisecentrum e-health. Hiervoor is het ook actief op het gebied van standaardisatie ter bevordering van de interoperabiliteit. Nictiz ontwikkelt en beheert informatiestandaarden die ervoor zorgen dat zorginformatie met de juiste kwaliteit kan worden vastgelegd, opgevraagd, gedeeld, uitgewisseld en overgedragen. Hiervoor maakt Nictiz gebruik van het in eigen beheer ontwikkelde vijfjagenmodel. Dit model geeft inzicht in de

verschillende logische niveaus (lagen) waarop afspraken gemaakt moeten worden om interoperabiliteit succesvol vorm te geven. De lagen die worden onderscheiden zijn Organisatie, Zorgproces, Informatie, Applicaties en IT-infrastructuur. De standaarden worden hierbij zo ontwikkeld dat per laag eigen keuzen kunnen worden gemaakt, zodat bv bij afspraken over de inhoud (eenheid van taal/begrip), verschillende soorten afspraken t.a.v. technische standaarden kunnen worden gemaakt (FHIR, CDA, etc), en deze standaarden op verschillende infrastructuren kunnen worden toegepast. De standaarden worden op dit moment door de stakeholders (op landelijke koepel niveau) die horen bij een specifieke use-case (zoals acute zorg, geboortezorg, huisartswaarneming, etc.) vastgesteld. In de toekomst worden standaarden mogelijk (ook) vastgesteld door het Informatieberaad Zorg.

Net als met de standaarden op de pas-toe-leg-uit-lijst is het gebruik van de standaarden van Nictiz niet verplicht, maar voor de Nictiz standaarden geldt zelfs geen "pas toe of leg uit" regel. Een gezaghebbende organisatie die het gebruik kan teweegbrengen ontbreekt. Er wordt over gesproken dat standaarden vastgesteld in het Informatieberaad Zorg⁶ in de toekomst niet vrijblijvend zijn. Handhaving op toepassing (volgens pas toe of leg uit) zou dan kunnen plaatsvinden via IGJ of bij inkoop door zorgverzekeraars.

Met name voor de wat complexere usecases, waarbij een groter aantal stakeholders betrokken is (zoals bv medicatieveiligheid), gaat implementatie van standaarden traag. Dit terwijl de standaarden zelf niet ter discussie staan. Dit komt omdat elke zorgaanbieder zijn eigen keuzen maakt voor inrichting van informatiesystemen en doordat in elke zorgsector specifieke leveranciers actief zijn. Het is lastig om processen (en belangen) bij al die stakeholders en al die softwareleveranciers te synchroniseren.

Patiënten ondervinden hier last van, omdat zij bijvoorbeeld steeds opnieuw een intake moeten ondergaan en dezelfde vragen moeten beantwoorden na doorverwijzing of overdracht van ziekenhuis A naar ziekenhuis B. Ziekenhuizen mogen niet alleen zonder toestemming van de patiënt geen informatie uitwisselen, maar kunnen vooral geen informatie uitwisselen. Nederland staat internationaal aan kop waar het gaat om digitalisering van de zorg en ook qua uitwisseling (met name in de Eerste Lijn), maar qua hergebruik van gegevens loopt Nederland achter vanwege de hoge mate van fragmentatie. Landen waar de zorg meer gecentraliseerd wordt aangestuurd kennen een hogere mate van standaardisatie van patiëntgegevens. In Nederland worden op dit moment grote stappen gezet om patiënten om inzage te geven in hun eigen dossier. Voor het bundelen van die informatie in een persoonlijke gezondheidsomgeving, wordt nu het programma Medmij uitgevoerd.

Voor de relatie met Forum Standaardisatie is het relevant om te verkennen waarin de overlapping zit en waar Nictiz en het Forum Standaardisatie elkaar kunnen versterken. Verkend is daarom of het ministerie van VWS en/of Nictiz deel wil nemen aan het Forum Standaardisatie. Uit de verkenning is inmiddels gebleken dat de huidige afstemming met Forum Standaardisatie via het Ministerie van VWS voldoende geacht wordt.

7 Voortgang

actie	Ter kennisname
tijd	11:50-11:55 uur
	FS 180425.7 Voortgangsnotitie

Geen opmerkingen.

8 Rondvraag

actie	Mondeling
tijd	11:55-12:00 uur
	Geen

Geen punten voor de rondvraag.

⁶ bestuurlijke samenwerking tussen deelnemers uit het zorgveld en het Ministerie van VWS

9 Sluiting

actie	Mondeling
tijd	12:00 uur

Marcel Reuvers is vandaag voor het laatst bij het Forum Standaardisatie. Sinds zijn lidmaatschap van het Forum sinds 2010/2011 is hij al vanaf het eerste uur een bruggenbouwer tussen het Forum en de gelieerde organisaties rond het Forum. Ook stond hij bekend als een vernieuwer als fervent pleitbezorger binnen het Forum voor nieuwe ontwikkelingen als Smart Cities en API's. Daarnaast was hij een trouw en enthousiast lid van de Stuurgroep Open Standaarden.

De voorzitter dankt hem voor zijn goede inzet en betrokkenheid en wenst hem al het beste in zijn nieuwe functie.

Actiepunten n.a.v. deze vergadering

- In het najaar buigt het Forum zich over zijn rol ten opzichte van de standaardisatieagenda.
- Agenderen MijnOverheid voor Ondernemers (MOvO) voor een komende Forum-vergadering.
- Nader duiden 80% van IV-meting op website.